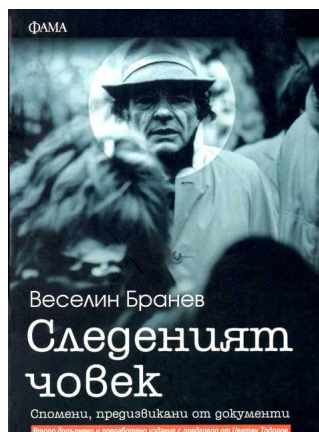

Написано от Христо Христов
Неделя, 20 Май 2012 13:18

От дълго време на бюрото ми стои една книга, към която изпитвам особена слабост. Книгата е „**Следеният човек**” на режисьора **Веселин Бранев**.

Първото ѝ издание през 2007 г. получи признанието „Хеликон” за най-добра документална книга, а през 2009 г. излезе и второ допълнено и преработено издание.

Неотдавна след премиерата на „Секретното дело за лагерите” в Ловеч разменихме мисли с млад човек, който ме попита за няколко книги, една от която беше „Следеният човек”. Не се наложи да му я препоръчвам – младият мъж я беше чел и тя го беше впечатлила.

Този момент ме провокира тази неделя да споделя мислите си за „Следеният човек” в електронната библиотека на desebg.com.

Няколко думи за автора. Веселин Бранев е роден през 1932 г. Завършва право в Софийския университет, работи като журналист, сценарист и режисьор. Автор е на няколко книги и на редица филми, сред които се отличава работата му като съсценарист и режисьор на филма „Записки по българските въстания” (1976-1981) и сценарист и режисьор на филма „Хотел Централ” (1983).

През 1957 г., докато следва кинорежисура в Източен Берлин, решава да премине в Западен Берлин. Държавна сигурност започва издирването му и след няколко месеца той е арестуван и хвърлен в затвор в столицата на ГДР. Оттам пътят е един – връщане в България. Следват дълги години, през които той е следен и наблюдаван от ДС. През 1997 г. емигрира в Канада. През следващата година получава положителен отговор от

Написано от Христо Христов
Неделя, 20 Май 2012 13:18

МВР за достъп до документите на Държавна сигурност, открити за него. Досието му съдържа 800 страници. През 2000 г. се завръща в България, за да се запознае с него.

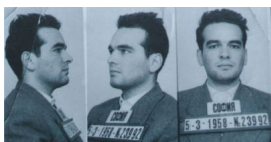
Без съмнение книгата ще впечатли всеки, който я разгърне. Бързам да кажа, че тя е един от онези редки интелектуални подвизи, които българското общество получи след падането на Берлинската стена.

„Следеният човек” е ярък пример за преосмисляне на комунистическото минало и сенките, които хвърля бившата Държавна сигурност върху живота на хората. [...](#)

Пример, предложен от човек на изкуството, живял комунизма, който е потърсил отговорите в архивите на репресивния апарат на комунистическата партия и в собственото си досие. Самият автор определя книгата като „спомени, предизвикани от документи”.

Не са толкова много примерите на интелектуалци, които в годините след краха на комунизма, свързват творчеството си с това минало, още по-малко с ДС. От личен опит съм се сблъскавал със следния феномен – хора, които по един или друг начин са попаднали в полезрението на репресивната машина и знаят, че за са запазени материали в Държавна сигурност, не желаят да се запознаят със съдържанието им.

Говоря за хора, които взеха активно участие в политическия живот след промените. Най-честият отговор, който съм получавал е: „Не искам да науча кой е доносничил срещу мен”. Да, разочарованието, което могат да поднесат присъствието на имена на близки или приятели в архивите на ДС, в повечето случаи е болезнено.

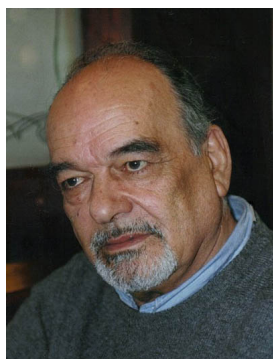
Ако е имал такъв проблем Веселин Бранев очевидно го е преодолял, но не мисля. Неговата среща с миналото има други цели и измерения и това си личи от разказа в „Следеният човек”.

Обикновено, когато днес става въпрос за комунизма и репресивната му система, тяхната същност се разкрива главно чрез репресиите или престъпленията им.

В „Следеният човек” няма да откриете този подход. Това е разказ преди всичко за психологията на човека, поставен в тази система, както и за психологията на самата система.

Това ми се струва главното, което отличава книгата на Веселин Бранев от останалите творби, посветени на комунистическата епоха. Силният психологически заряд на повествованието поставя биографичния момент на по-заден план.

От тези позиция историята, която ни поднася един човек на изкуството, какъвто е авторът на книгата, е много силен духовен лек срещу забравата и късата памет на обществото.

„Следеният човек” е и пример за това как интелектуалната свобода е постижима и чрез познанието за миналото и за „хората от сумрак” – израз, с който Бранев находчиво определя хората от ДС.

Майсторството на разказа е толкова добро, че образите оживяват (поне при мен е така) все едно, че не са запечатани със слово, а с камера. Вероятно защото, разказвачът е кинорежисьор. Без да искам да правя паралели, но Бранев е избрал един ъгъл на „камерата си”, който може да открием и във филма „Животът на другите” на германския режисьор Флориан Донерсмарк, който спечели „Оскар” за най-добър чуждестранен филм и единодушно беше обявен от критиката за европейски филм на 2006 г.

Направи ми впечатление, че преди да реши да публикува ръкописа си Веселин Бранев го споделя с Цветан Тодоров, с който го свързва над 50-годишно приятелство. В предисловието на второто допълнено и преработено издание на „Следеният човек”, написано от Цветан Тодоров към френското издание на книгата от 2009 г., известният философ и културолог посочва:

„През 2004 г. получих писмо от Веско. Четенето и препрочитането на неговото впечатляващо полицейско досие оживило много спомени за годините, свързани с тези документи, но и за времето преди това. Питаше ме дали съм съгласен да ми праща тези писания, откъслечни разкази, в които се опитваше да даде форма на преживяното. Мисля, че ми беше отредил тази роля, защото сме близки, пък и бях публикувал книги: искаше да разбере дали това, което пише, може да представлява интерес за други.”

Написаното не само представлява интерес за хората, но то е и особено важно свидетелство за пътя на преосмисляне на комунистическото минало чрез документите на Държавна сигурност.

Това трябва да е особено насърчително за онези, които търсят истината и се надяват, че ще открият части от нея във все още непрочетените папки и томове в архивите на ДС.

„Следеният човек”, Веселин Бранев, издателска къща „Фама”, 2007 г., второ допълнено и преработено издание с предговор от Цветан Тодоров – 2009 г., 487 страници.